

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru economi numai 4 cor. pe an.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifa cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Steaua răsare.

Dumnezeu nu lasă nerăsplătită pe veci suferința celor drepti și alipirea lor la credința bună!

Doar' că suferința e uneori mai lungă și mai grea, până să-i vină răsplătirea.

Magistra vieții, istoria, ne dă prisos de pilde că așa e. Dar' și fără a alerga departe în timp și în loc, putem vedea pilde foarte viu grăitoare, aci în apropiere de noi și chiar în zilele noastre.

Dacă a fost pe lume popor care să sufere îndelung și greu, apoi peste măsură greu au suferit popoarele ce au căzut sub schiptrul Țarului tuturor Rușilor. Aci nu li-s'a dat nici un pardon! De câte ori și-au deschis gura, fie Polonii, fie Finlandezii, fie Românii, ca să-și ceară ceva drepturi naționale, li-s'a astupat gura cu pumnul și cu mănunchiul cnuței. Ba însuși poporul rusesc de a cerut ceva mai multă libertate, așa cum auzea și afla că e pe aiurea, prin țările vecine, — primea același răspuns.

Multe suflete curate a tinerilor dela înaltele școli, pline de dorința de a vedea și la ei schimbându-să lucrurile la fel cu în alte țări luminate, — au plătit cu muncă silnică pe viață în omorătoarele băi de plumb din Siberia, curagiul de a-și fi ridicat graiul pentru așa ceva.

În fiecare an pleca câte un trist convoiu de osîndiți de acest fel, spre Siberia. »Pahod na Sibir«...

Dar' din sîngele și din suferințele martirilor să hrănește pomul biruinței viitoare. Suferințele lor au umplut de dor de luptă alte zeci de mii de inimi.

Și azi steaua pentru care aceia au suferit atîta, răsare, mare și puternică, pe cerul Rusiei cîrmuite prin tiranie.

Și precum în jurul stelei ce a dus pe Magi la Mântuitorul, s'a făcut lumină tot mai multă și mai mare, până azi a învăluit întreaga lume, — așa în jurul stelei libertății ce să înalță pe cerul Rusiei, să face și să va face tot mai multă lumină, până ce ea va învăluit întreaga uriașă împărăție.

Cei cari prea îndelung au suferit, — și-au ales clipa potrivită, cînd mîna tiranilor e obosită de o mare încordare, ba e slăbită de tot prin grozava

perdere de sînge din o luptă cu un crîncen dușman, — și acum să ridică, cu drept cuvînt, și ei, oropșiții de acasă, ca să pună la locul ei, jos pe pămînt, mîna tirană, ridicînd de-asupra ei mîna libertății și dreptății!

Azi Polonii, Finlandezii, și toate popoarele, să ridică strigînd în urechile tiranilor: *libertate!*, *dreptate!* Și ei, ajunși neputincioși, că Dzeu așa i-a călăuzit, sunt siliți să le-o dea! Iar' ce au dat, napoi nu vor mai putea lua. Țarul a și dat ucaz-uri, prin care rupe lanțurile cele multe de pe pepturile și de pe grumazii Polonilor, și cele ce puseseră și pe a Finlandezilor, dîndu-le libertăți mari.

Acum despre *Românii* din Basarabia aflăm, că zilele astea să întrunesc și ai lor fruntași, la Chișineu, și acolo vor statorcererile cu cari vor pași naintea Țarului și a sfetnicilor săi: De vor să aibă pace în acest colț frumos de țară, — să dea Românilor școale românești, slujba în limba română (că tirania li-o zmulseseră și pe asta) și limbă română ca limbă de pertractare la judecătoria!

Și aceea ce Țarul nevoit a fost a da celorlalte popoare, va da și poporului român basarabean.

Și este Crăciunul popoarelor asuprite din Rusia, mai frumos ca altă-dată, că pe lîngă sfînta stea a Mântuitorului, ei văd ridicîndu-se pe cerul lor și strălucitoarea stea a libertății celei mult oftate!

Iar' noi? La noi, durere, tirania politică e încă în plină putere, în încrăvire nebună, ea merge înainte dripind sub copitele sale chiar și drepturile scrise în legile țării pe sama popoarelor.

Dar' pe noi asta n'are să ne zgudue, n'are să ne desnădăduiască, ci văzînd și pe aiurea sfîrșitul tiraniei politice, să ne legăm numai cu tot sufletul nostru de idealurile noastre scumpe, de lege și de limbă, să ținem la ele cu sfințenie, să le cultivăm, să ne întărim, — și siguri să fim că și pe cerul nostru răsări-va negreșit, cu mare strălucire, steaua mîntuirii, după care atîta ne oftează sufletele.

Pătrunși de această nădejde, întemeiată și caldă, zicem iubiților nostri cetitori:

Sărbători fericite!

Anul nou politic.

Din privilegiul anului nou, așa e obiceiul la partidele politice, că își trimit cîțiva membri, ca să feliciteze de această zi, pe capul partidului. Ei îl salută și-i doresc binele cutare și mai cutare. Și căpetenia răspunde, făcînd, după putință, prorocie despre ce o să fie în anul viitor.

Toți capii partidelor politice unguerești din Pesta, în răspunsurile lor la felicitările de anul nou al lor, au grăit în cuvinte tare posomorite, toți văd viitorul țării (înțelegera a politiceii partidului lor...), foarte întunecat.

Kossuth a zis, că spiritul obștei s'a trezit tare în vremea din urmă, și trage tare spre spiritul dela 1848, — pe cînd interesul Dimastiei (Casei domnitoare) suferă în acest timp mult, că vezi își înstrăinează tot mai mult inimile unguerești prin aceea că nu le dă maghiarizarea armatei.

Ceialtați matadori tot cam așa au vorbit. Iar' Tisza Pista, cu partidul lui „liberal” dogit, nici n'a voit să mai facă și parada asta de anul nou, ci a fugit din Pesta, ca să nu trebuiască să mai vorbească și el, ca capul unui partid azi mic și nebăgat în samă, din partid uriaș și încrezut ce era acum un an...

E nesigură?

Pe urmă s'a înjghebat o ceată de deputați din toate partidele ce formează „coalitia”, și s'au dus la președintele dietei să-i gratuleze și lui. Justh le-a răspuns începînd așa:

„În starea de azi cea tristă și plină de îngrijorări, a Ungariei, în adinca noastră amărăciune, nu avem nici o pricină de nici o bucurie...”

„Soartea națiunii noastre numai așa o putem asigura, dacă, luînd învîntămînt din amarele pătării ale trecutului, vom căuta mijloace mai potrivite și mai tari întru apărarea constituțiunii și a felului de reprezentare populară...”

Din cuvintele politicianului maghiar să resimte mai mult decît spune. El însuși mărturisește, că soartea națiunii maghiare nu e așa de asigurată, precum lor le place a să bate în pept față de noi, ci chiar ușor poate ajunge în primejdie, cum să vede deja astăzi ajunsă.

...cuiu străin.

Așa zice un prea înțelept proverb românesc: „*Ferește-te, Române, de cuiu străin în casă!*”

Și bine a știut ce zice, cine aceasta a zis-o! Iar' noi, mai ales noi Românii din țările supuse domniilor străine, nu putem din destul repeți în urechea tuturor fraților nostri acest proverb.

Știți povestea cuiului. Un om și-a vîndut altuia casa. I-a dat-o chiar lesne, dar' să-i lase și lui drept a-și ținea un cuiu în părtele casei, de care să-și acațe, cînd are lipsă, cite ceva. Și prostul de cumpărător l'a lăsat. Și după ce era casa a lui, vechiul stăpîn tot mereu îi venea, cînd nu l'ar fi dorit de loc, că avea de luat ori de pus ceva în cuiul lui. Atîta l'a năcăjit pe bietul om, până și-a părăsit mai bine casa, decît să mai stea în ea, dacă a lăsat în ea și un cuiu străin.

Așa ne vine acum vestea că vrea să facă hătâlmașul Kossuth, cu poporul românesc din țara unguerească și Ardeal. Vrea să se vîre, ca nebăgat în samă și în chip la

părere nevinovat, în casele Românilor.

Și-a scos anume la Pesta o foaie în limba românească, pe care o dă pe nimic, ori ca pe nimic, tuturor Românilor cari vor voi s'o cetească. Îi zice la foaie „Lumina”. Prin ea vrea să „lumineze” pe Români, că ei numai așa pot ajunge la fericire în ceriu și pe pămînt, de și-or pune pînteni pe limbă, de-or învăța unguerește. Incolo Kossuth îi omoară cu dragostea, că și pe dincoala, el nu le vrea Românilor nici un rău, iacă așa să le creșteze un pic în limbă...

La Românii cei vrednici nici nu e lipsă să le mai spunem că astea-s apucături viclene, ca a omului ce și-a vîndut casa, dar' a cerut și el loc de-un cuiu în ea.

Kossuth încă nu cere Românilor decît să primească în casa lor foaia lui, care să fie un cuiu, ca el să aibă drept a intra, nu cu trupul, ci cu sufletul lui, în casa sufletelor românești, doar' să înstăpînește acolo să alunge duhul românesc din el, cum a alungat cela cu cuiul pe adevăratul stăpîn al casei!

Cine va fi mărginitul care să nu vadă și să nu înțeleagă șiretenia asta kossuthistă?

„*Ferește-te, Române, de cuiu străin în casă!*”

Tinguirea unui ministru.

În răsturnarea politică nebună ce e azi în țară la noi, tot omul face cam ce el vrea, și slujbașii își fac de cap, precum ne plîngem zilnic, căci mai ales acum zic că n'au de cine să teme.

Frumos de tot a pățit-o ministrul Kristoffy, cu oamenii săi dela Măcău (că de-acolo-i el). Fiind și aceia Kossuthiști și supărați pe el că de ce-a primit a fi ministru al Majestății Sale, peste voia lui Kossuth, — s'au pus și pe cuvînt că Kristoffy ar fi dator comunei Măcău 1028 coroane pentru regularea apelor acolo unde are și el moșie, — Măcăuanii s'au gîndit una și bună, și hăid' să-i facă ei una cu coadă lui Kristoffy: au pus licitație pe lucrurile din casa ministrului din Pesta, pentru cele 1028 cor.

Ministrul scrie acum prin toi lămurire în treaba asta și spune că aceea e o dare ce e recurată, fiind pe nedrept aruncată în acea cifră asupra lui. Vorbind de purtarea celor dela orașul Măcău, Kristoffy însuși scrie: „Purtarea orașului împotriva mea este în toate privințele nedreaptă și fără lege.”

„Trebuie să mărturisesc însă, un adevăr: eu am adevărat datorie în Măcău. Și anume datorie în dare cătră țară. Asta însă zadarnic vreau s'o plătesc, că nu mi-să primește! Cu un cuvînt așa stau lucrurile la Măcău. că ne execută fără milă pentru ceea-ce nu suntem datori, iar' ceea-ce datorăm nu lasă să plătim.”

„După toate acestea, încheie ministrul, e peste puțință să nu-ți pui întrebarea însemnată, că ce să poate întîmpla în țara asta cu omul sărac, cînd slujbașii și față de ministru îndrănesc să se poarte astfel?”

Noi la întrebarea asta a ministrului, nici nu mai răspundem. Știm și simțim zilnic destul de amar răspunsul viu. Răspuns care e rușine chiar și pe o țară mai prin Azia.

Nașterea Ța Christoase

»...răsărit'a lumii lumina cunoștinței!«

Căci era întunec adînc și 'n mîntea și 'n sufletul popoarelor și era vaier și lacrimi și jale nemăsurat de multă. Căci oamenii își erau vrășmași unii altora și să dușmăniau între sine și să prigoneau, iar' duhul blîndeței ș'al dragostei de frate nu-l mai cunoșteau, ci l'au alungat din mijlocul lor. Căci gemeau popoare întregi în lanțurile robiei fără de seamă, iar' peste ele domnia trufia și nelegiuirea și gîndul cel rău și îmibuirea celor fără de suflet și lumea întreagă era robită păcatului și prin păcat pierzării. Și era întunec adînc în vaier și lacrimi și jale nemăsurat de multă!

Dar' te-ai născut Tu, fiul omenesc, dumnezeu-om, băiatul neînsămnatului dulgher din Nazareth, iar' în noaptea sfîntă a nașterii Tale s'a oprit stea luminoasă peste staulul peșterii din Vifleim și din noapte s'a răspândit lumină strălucitoare și s'au coborît îngerii ceriului ș'au citat »Osana!... Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pămînt pace și între oameni bună învoire!...«

Iar magii, veniți din depărtările lumilor fără de margini, au cîntat și ei cîntarea izbîndei ș'a bucuriei, ș'au cîntat'o păstorii, cari au văzut minunea și poporul ce era adunat pe hotarele Vifleimului, și s'au dus să vadă leagănul Țău în iescălele boilor, și au așternut daruri bogate, ș'au îngenunchiat și s'au rugat, și Ți-s'au închinat Ție!

Căci din noaptea sfîntă a nașterii Tale s'a revărsat lumină prin întunerecul veacurilor, și de veacuri sărbătoresc popoarele ceasul nașterii Tale: mîngăierea celor obidiți, limanul celor înstrăinați, îndulcirea celor amărîți și nădejdea celor fără de bucurie!

Căci Tu ai învățat lumii cuvîntul adevărului ș'al dreptății, și glasul Țău a spulberat întunerecul, ș'a sfărîmat puterea păcatului și a lanțurilor robiei și legea Ta este legea iubirei și a îngăduinței și Ție-ți să închină popoarele și întru a Ta laudă răsună astăzi pe toate plaiurile românești, în toate casele și în toate colibe, cu glas de sfîntă și nestrămutată nădejde: »Osana!...«

Căci vaier este și astăzi și lacrimi și jale nemăsurat de multă, dar' împărăția întunerecului s'a spart și ochiul popoarelor întrevede, nădăduind, lumină strălucitoare, lumina dreptății și a adevărului și plinirea vremii, care va să vină, cînd pe pămînt va fi pace și între oameni bună învoire!«

Căci vrășmași își sunt și astăzi oamenii unii altora și să dușmănesc și să prigonească și gem și astăzi popoare întregi

în lanțurile robiei și geme și poporul tău românesc, Doamne, dar durerea nu e fără nădejde și jalea și chinurile nu vor fi fără de capăt, nici suferința fără de alinare, doar prin nașterea ta i-a răsărit lumii lumina cunoștinței...

»...și ntru dînsa ceia, ce »slugeau stelelor, dela stea »s'au învățat să să'n chine »Ție soarelui drăpțății și să »te cunoască pe tine, răsă- »ritul cîl de sus!...«

Și va veni frumos și'n ce-rească strălucire de raze și viitorul fericii și al mulțumirii neamului nostru, căci îi văd, îi aud, îi cunosc și sunt tot mai mulți aceia, cari cu toată curățenia sufletului lor, cu toată văpaia sfîntă a dragostei lor, cu toată bătaia inimii lor, s'au pus întru ca să slujască stelelor, s'au aruncat în lupta sfîntă pentru idealul nostru național și necunoscînd odihnă și necunoscînd repaos și necăutînd la altă țintă, decît la fericirea poporului, aceia, cari slugitori fiind stelelor, de la stea s'au învățat, ca schinteia sfîntă ce au primit-o, schinteia luminei ș'a cunoștinței, s'o'mprăstie și s'o'lățească tot mai departe, spulberînd întunerecul și spărgînd împărățiile nopții!

Și sunt tot mai mulți aceia, cari primitori sunt cuvîntului bun și iată că poporul întreg, înțelege cuvîntul care-l chiamă și iată, iată... întrevăd viitorul neamului nostru, frumos și măreț fără seamăn: în bătaie de raze strălucitoare și în foc de cerească lumină!

Și iată te vom cunoaște pe Tine: răsăritul cel de sus!...

Osana! Sărbători fericite!

Hațeg, ajunul Crăciunului.

Dr. Victor Bontescu.

Orbire. „Asociațiunea“ dă de știre, că va lua parte la expoziția cea mare din București, în vara viitoare. Pentru asta, orbite de ură, unele foi unguerești strigă după ministru să oprească participarea Asociației la aceea expoziție, căci prea ar fi demonstrație de frăție națională!..

FOIȚA

Războiul.

— Nuvelă din războiul ruso-japonez —
(Urmare și fine)

Rănitul încercă a să mișca încet, de tot încet; i-ar fi mai bine să se scoale, și să se razine de roata tunului, decît să stea aici între cadavrele camarazilor morți, să aștepte apoi până dimineața următoare, cînd sigur vor veni medici și îl vor lega la mână.

De-abia putu să se tragă până lîngă roată, deși era numai la un paș de loc, cu mare chin ajunse și să răzîmă de roată, dar' vai Doamne!, nu putu să mai răsufle, și în piept simți că îl arde ceva, și ceva îi curge încet și cald pe ac la vale. Numai ochii îi priveau ca două lumini în noaptea neagră! — Oare la cîte ciassuri poate fi? Lupta s'a început în zori de zi; și el sigur zace de mult aici, căci iată pe cer sunt stele; și pe el îl chinuie o sete groznică. Și oare unde s'a fie Leo? s'a întreba rănitul. El luptase drept lîngă mine.

Acuma începă a-și învîrți privirea în jur și căuta, — dar' totul îi părea străin, — își aduse aminte, că de-odată venira dușmanii cu o furie turbată, și atunci le făcără perzarea.

Fiind-că nu mai putu răbda setea chinuitoare, — s'a încercă a să mișca, — doar' va putea merge până la ta-

Din pildele altora.

Concetațenii nostri Maghiari duc în zilele noastre o luptă din cele mai interesante pentru a-și putea împlini una din dorințele ascunse a inimii lor: de a vedea maghiarizată odată și armata, ca apoi armata aceea să fie o școală de maghiarizare pentru flacăii popoarelor nemaghiare din țară, cari sunt duși a servi în ea.

Că intrucît e legiuită această luptă, intrucît e pusă ea în mișcare de gînduri curate ori urite, — nu cercetăm aci; ne avem părererea noastră și am spus-o repetit.

Azi vom scoate altceva la iveală din această luptă națională a lor: *frumoasa lor ținare laolaltă, în jurul conducătorilor lor politici.*

S'a dat de conducătorii lor politici din tabărele kossuthiste și nekossuthiste cuvîntul de chemare frățească, prin care să cere la tot Ungurul bun, că să nu deie mână de ajutor guvernului lui Fejérvary, căci acesta e un guvern de lingăi, care să lapadă de grosul ungrimii și el zice că vrea să conducă țara pe placul Majestății Sale, deci și fără a cere comanda unguerească în armată. Il fac pentru asta „vînzător de neam“ și pe toți cîți l'or sprigini în țară!

Și până azi, trebuie să recunoaștem, că poporul unguerec a ascultat foarte frumos glasul frunțașilor săi politici. Aproape în toate comitatele, unde guvernul lui Fejérvary și-a numit, ca oameni de încredere ai săi, fișpani noi (că cei vechi n'au vrut să mai slugească și sub el), — fișpanii n'au putut aduna congregațiile comitatului ca să-și depună jurămîntul de slujbă. În zăci de locuri au pășit aceea, că nu s'a găsit un singur suflet de om, care să meargă în casa comitatului la punerea jurămîntului fișpanului cel numit de urgisitul guvern! În alte locuri l'au lăsat să între în sală și l'au alungat afară bătîndu-l cu oua clocite și zvirlîndu-i scaune în cap. Abia în cîteva locuri fișpanul a putut ceti jurămîntul, încunguiurat de zăci de baionete care îl păziau.

bără să bea apă, căci îi părea că moare de sete. — Incepu a-și mișca picioarele, țînîndu-să cu mîna dreaptă, deși pe roate. Oare de ce nu poate? — În sin îi pără așa nu știu cum gol, și totuși ceva îl apăsa greu! — Incepu a căuta pipăind cu mîna, și iată, află locul plin de sînge cald care curgea încet... Viața lui era pe sfîrșite... Și ochii îi să umplură de lacrimi! Acuma înțelege totul, — el era greu rănit și avea să moară... și încă aici, așa departe de-acasă, și de ai săi... Măcar de ar fi Ana cea bună lîngă el, — atunci ar muri cu drag. Și poate atunci nici nu ar trebui să moară căci ea l'ar îngriji cu mînilor ei harnice, ar sta noaptea întreagă lîngă el, i-ar spune vorbe dulci de mîngăere și l'ar săruta pe fruntea cea acoperită de praf și fum de tun. Atunci nici buzele nu l'ar arde așa, căci ea i-ar da să bea apă răcoritoare, și în bunătatea ei i-ar zîmbi dulce și l'ar privi cu drag cu ochii ei frumoși și strălucitori ca stelele cerului! Și să încercă a striga: „Ana!“ Dar' uite minune, vocea lui avea așa puțină putere, încît și el singur abia o auzi.

Atunci i-se pără că aude vorbindu-să în apropiere undeva și chiar în limba lor rusască, și auzi și mai bine cum cineva îi strigă numele lui, și striga mereu: „Alexei! Alexei!“

La auzul numelui lui, sârmanul om zîmbi amar, și strigă și el din toată puterea cît mai avu „Ana, Ana!“ — Și deși vocea lui suna numai ca un oftat, totuși fu auzită, — și o figură omenească să apropie de tunul și de roata unde Alexei sta răzimat.

Mai nou a fost trimis nou fișpan în comitatul Bereg. În 21 Dec., avea să fie așezat în slujbă. În 20 a sosit în orașul Beregszász unde e scaunul fișpanului.

Știți ce-a pășit? Nu s'a găsit în gară nici o trăsură domnească în tot orașul, nici un omnibus de crîsmă, care să primească a duce în oraș pe fișpan!

Abia au aflat un căruț sătenesc a unui om ce nu știa de ce e vorba, și în acela s'a suit și a intrat în oraș, în mijlocul unui codru de baionete ce-l păzeau.

Și în loc să poată da un prînz de sărbătoare pentru așezarea sa în scaun — nu s'a găsit în oraș un singur crîșmar ori familie, care să-i deie macar pe bani de mîncare, — ci ce i-a adus un pandur din oraș, ceva mîncare rece dela o casă care nu era pregătită pentru prînz la un așa domn mare!

Dup'amiază apoi, cetățenii orașului au făcut chipul înmormîntării fișpanului: au prins la o teleguță țigăneasă doi măgari, au pus pe teleguță un sicriu (cosciug, copîrșău) pe care era scris cu litere mari-mari: „Aici zace fișpanul Soos Zoltán (cel nou numit). Il predăm disprefului (hulei) de obște!“

Corespondență

Din cîmpia Transilvaniei.

Decembrie, 1905.

Onorată Redacțiune!

Pașul binechibuzit și la timp, ce l'au fânat deputații noștri naționali de a desmînji zvonurile mișelești date de ziaristica jidano-maghiară din patrie, despre revoltarea poporului român, a căzut foarte bine tuturor inimilor românești din țară, chiar și în letargia Cîmpie.

Cu multă poftă cetim și pe aci din foile noastre naționale, despre mișcările ce ei s'au pornit de un timp încoace în sinul chinutului nostru popor, și s'atui până în git de dragostea celor atotputernici, toți, copii și bătrîni, dorim schimbarea lucrurilor. Și pe cînd până aci în orice încercări de a ne apăra limba și drepturile eram avizăți singur la foile noastre, astăzi cînd cetim despre faptele de intervenire a scumpilor noștri deputați naționali, ne ulem de o nădejde mai viuă, că sfînta noastră cauză va intra în zile mai bune.

Era Leo cel din satul lui, zis „împetritul“. El îl căutase deja de mult căci îl prinsese drag în timpul cît au fost împreună! Și deși să simți frînt de oboseala zilei, nu putu avea liniște vîzînd că el lipsește, și plecase să-l caute. Și l'a căutat așa de mult până l'a aflat cu peptul sfîșiat de plumbul tiran, în agonia morții. Atunci Leo îngenunchiă lîngă el, îl luă în brațele lui, cu o gingășie și o dragoste, cu care numai o mamă iubitoare poate lua, pe însuși copilul ei.

Sârmanul Alexei, vîzînd pe camaradul lui, îl privi mirat, oftă una dureros, și zisă abia șoptind: „Apă. să beau, Ana, dă-mi apă.“

Leo îi dădu din apa ce avu la dînsul și Alexei beu cu o sete arzîndă, îi pără ca și cînd toate durerile îi trecură; acuma sârmanul soldat muribund privi drept țintă în ochii prietînului cu o privire duiioasă și să încercă a-i prinde mîna! Leo văzu două lacrimi lucind în ochii lui Alexei, cari începură a luci tot mai mult. El era acuma fericit, căci umbrele morții să lățeau tot mai mult în jurul lui, și visuri dulci amăgitoare ce numai moartea știe împărți, i-să arătau în toată strălucirea lor bolnavă.

Singele inimii lui a scurse aproape tot, iar sufletul lui sălta, în unde fericiți căci iocane dulci și frumoase i-să înfățișeau! Îi pără că războiul, groznicul și înflorătorul război, să sfîrșit și toți dușmanii erau învinși, iar ei mergeau ca învingători spre patrie, spre casă. Și simți cum îi bătea inima și ochii îi strălucneau de bucurie! Uite colo, deja să vede orașul de unde s'a despărțit el așa de îndurerat! Nu peste mult să ivi și

ce bine ar fi fost dacă mai de mult am fi lăpădat de pe noi vestmintul umilitor al pasivității! Ce frumos și înălțător de suflete ar fi acum, dacă în alegerile dietale am avea mai multă școală. Alegerea de deputat din Hunedoara numai din săptămînile trecute, este o dovadă viuă, că acea parte a inteligenței noastre, care a ținut atît de mult și mai ține și astăzi la afurisita pasivitate, a făcut și face un păcat național. Poporul care nu are curajul a să lupta cu toate armele legale pentru apărarea și eluptarea drepturilor încălcate, nu are drept la viață!

Înainte numai cu deșteptarea poporului și biruința va fi a noastră! De am eși din luptele electorale ori-cît de cîngăriți de apucăturile mișelești totuși e sigur că ne vom cîștiga o pleiadă de luptători probați, a căror număr să va însuși și înmii, la cel dintîi rezultat îmbucurător eluptat!

Cîmpia Transilvaniei, pe lîngă toată împărțirea blăstămată a cercurilor electorale, totuși ar da un bun număr de alegători, mai cu seamă dacă s'ar introduce votul universal. Și dacă cu toate acestea nu s'ar putea scoate la alegeri, nici un deputat național, totuși s'ar putea aduce poporul acolo, încît să nu voteze cu străinii, cari numai atunci i-să arată pretinoși, cînd au lipsă de el, spre a le da înșși în mîni arma sugrumătoare!

De acea ar fi foarte la loc să se facă și în Cîmpie, în cît de multe locuri, *adunări populare*. ca în alte părți, deoarece ce e timpul suprem să ne cunoaștem cît de bine unii pe alții!

Munteanul.

Sfînțirea bisericii din Gura-Sada.

Ziua de 26 Noemvrie n. a fost o zi de sărbătoare pentru poporul din Gura-Sada. De dimineață oamenii mișunau pe străzi. Căci poporul credincios știa că astăzi o să vie domnul protopop și va sfînți biserica.

Zi de sărbătoare, și cu dreptate, căci ce-i mai scump azi pentru poporul nostru decît școla și biserica? Iplinesc melodioase ale clopotelor chemau poporul la biserică. Și ei veniau roiu spre biserică. La sfîrșitul utreniei, fiind biserica ticsită de popor P. O. D. protopop G. Oprea (Ilia), ca delegat al I. P. S. S. dlui arhiepiscop, săvîrși sfînțirea bisericii. Mai mulți învățători au alergat la acest eveniment și sub conducerea dlui învățător P. Furdui au cîntat liturgia de Popoviciu.

După priceazna dl protopop a ținut o predică de tot instructivă, foarte plăcută poporului de față.

După terminarea serviciilor, o parte de oaspeți au fost conduși la casa zelosului paroch Romulus Iacob. Scoa-

turnulețul bisericeții din satul lor, și îndată văzu și draga lui căsuță unde trăise el așa de fericit. Și Ana, mult iubita lui soție, îi veni în cale, ei să înfluiră și să îmbrățișară cu toată dragostea și dorul inimii lor!

„Ana, Ana!“, șopti muribundul, în sfîrșit sunt iară la tine!... Războiul s'a sfîrșit, și noi cu toți suntem aici! Și Leo și Nichită, și eu, — numai sârmanul Luca a murit! — Acuma rămînem împreună, dar' ce? — tu te-ai făcut așa de palidă? tu draga și buna mea soție! Și cît de ferbite e fruntea ta! — Dar' tu ești tot așa de frumoasă... și mie atît de iubită! Și copilășul? O! ce dulce știe el zîmbi! cu ochișorii lui de înger. Daniil, vino la mine în brațe... El vrea să sărute pe tata lui... — Așa buiguia bietul muribund.

La aceste cuvinte Alexei își ridică puțin capul și așteptă, par'-c'ar aștepta sărutul copilului său... Acuma Leo nu să mai putu stăpîni, și el, cel cu numele de „împetritul“... adînc mișcat, să aplecă, spre muribund și încet și lîn sărută fruntea și obrazul lui! El singur nu-și putu da sama pentru ce o face? dar' a făcut-o ca pe o faptă bună!

„Ana“, zise iar Alexei, cu o voce ce de-abea să mai auzi — „ce gingaș și ce dulce miros au florile tale... ce bine e aici lîngă tine... numai soarele pre-am arde togmai pe creeri... o! dă-mi te rog să beau...“ Și el beu din mîna camaradului său.

O lacrimă dureroasă să ivi în ochii lui Leo, și alunecînd pe fața lui tristată, să amestecă cu singele celui ce să lupta cu agonia morții!

„Și nici odată nu voi mai merge la război! Acuma, e deja pace... și eu

tem cu plăcere la iveală hărnicia dlui preot R. Iacob, căruia laudă i-să cuvine pentru stăruința cu care a lucrat întru ajungerea și la acest scop. Sub dînsul s'a ridicat și pompoasa școală și acum s'a reparat temeinic și s'a sfînțit biserica, care e dintre cele mai vechi biserici. Poporul zice c'ar fi de pe vremea lui Traian. Profesorul Jorga i-a dat cam 1500 ani. Laudă să aduce poporului credincios și comitetului parochial, cari au ascultat glasul chemător și au jerfit ce au putut de-și văzură biserica așa frumos renovată! Astăzi poporul din Gura-Sada are biserica sfînțită, cu preot vrednic și învățător harnic, cum și un notar de omenie, care cu dor așteaptă sosirea Duminecii, spre a lua apostolul în mînă, sau a cînta în strană cu ceialalți creștini. doamna notărășită e o inimă bună care a adus multe jertfe prețioase pe altarul bisericii. E dl notar Dragomir și doamna Regina.

Din prilegiul sfînțirii bisericii s'a ținut în sala școlii și o producțiune corală declamatorică, arangiată de un grup de învățători dimprejur cu concursul cîtorva flacăi și școlari din loc. S'a executat mai multe cîntări și declamațiuni.

După sfîrșirea programului, s'a adus mulțumită dlui protopop, domnilor și doamnelor și iubitelui popor pentru dragostea ce au arătat față de școală și biserică. Dl protopop ține un frumos toast cătră tinerimea adultă zicînd: că dacă vom purcede precum am început atunci vom ajunge și noi odată la înălțarea dorită. Meritele reușitei să cad harnicului învățător din loc George Furdui.

Venitul curat a fost dat bibliotecii. Să vă deie Dzeu, fraților, bucurie de biserică înoită și de biblioteca începută!

Un vecin.

Revoluția în Rusia.

Sărbători triste au Rușii de ani de zile acum. Doi ani au avut tot praznice învalite în negru vâl de jale, pentru miile de frați și fii morți în Azia, azi au sărbători poate și mai triste prin moartea dinlăuntru țării.

Crîncena luptă din Moscva s'a sfîrșit! Revoluția s'au văzut siliți a să da biruții.

Cumplită predare. Țarul a dat putere nemărginită miliției, întru a face ordine! Colonelul *Etter* a pășit atunci contra răsculaților cu o cruzime grozavă. A dat de știre, că pentru fiecare un ostaș ce-i va cădea din glonț de revoltat,

rămîn acasă la voi, iubiiții mei... lîngă tine și lîngă micul nostru odor... până ce va vrea Dzeu...“

Apoi deodată să făcu liniște. Alexei tăcu repede, căci peste fața lui să așeză vestezierea morții! Și tot mai albă și mai lungă i-i să făcu fața și ochii îi luciră sticloși! „In sfîrșit să gătă chinul“ murmură Leo în sine, după un timp. „Dzeu să-l odichnească în pace! Și sârmanul Alexei era mort! — El scăpase de dureri, de rane, și de dușmani, — adormind lîn și încet, cu gîndul la draga lui Ana, și la scumpul lor copilăș!“

Încă mult, mult mai stătî bunul și credinciosul prietîn Leo, lîngă cadavrul rece, — prinzîndu-i ochii cu aceeași sinceritate, ce numai oamenii cu inimi simțitoare o pot face. Pe urmă îi așeză capul încet pe traista lui proprie, îi pusă mînilor pe piept îl mai privi odată lung și dureros, — știa el bine că e pentru cea din urmă dată în viață, — făcu semnul crucii și plecă adînc măchnit!

Pe cînd mergea cu pașii grăbiți, nu-și putu reține plnsul, ce-l pododi cu toată puterea, — deci dînd curs liber lacrimilor, începă a plînge cu amar.

Ajuns la locul unde ceialalți dormeau, luă din traista lui o năfrămuță murdară, și învîlînd ceva în colțul ei, o puse cu grije în sîn!

Tot în această noapte departe de cîmpul luptei, de acel loc înflorător, ședea într'un sat mic muscălesc, o femeie tină, frumoasă, dar' din cale afară palidă, cu ochi și părul negru, ca de abanos, — lîngă leagănul micului ei copilăș — priveghînd și plî-

va împuşca o mie dintre răsculați! Și s'a ținut de cuvint aproape din literă 'n literă. A pusit la răsculați, ca la goange rele. Până aceia s'au văzut nevoiți a să da învinși.

Acum orașul începe a fi liniștit, și mii de familii își pot plînge în liniște pe cele 20.000 de fii și frați ce căzură jertfă revoluției, perzîndu-și viața în ea. Iar' alte multe mii zac prin cele temniți și spelunci.

Dar' în schimb primejdiioase-s stările în alte părți ale țării. În Reval răscoala să tot lățește. Și răsculații să vād mai bine înarmați și pregătiți, că pot ținea lupta cu trupele împărătești. Nu numai, ci la Riga regimentele împărătești au fost cu totul bătute și nimicite de răsculați! Acum pleacă alre trupe, mai multe, ca să zugrăvească Crăciunul cu sînge și mai mult și mai proaspăt!

Preotului român...

— Dedicatie pletelor albe, hulite de duhuri negre. —

Moșneag care te-ai oțelit
In lupta celor Sfinte,
Care cu crucea ai pornit
Din veacuri mai nainte,
Lumină lumii arătînd
In noaptea 'ntunecată,
La raza ta înghenunchind
Vād turma 'n drum aflată...

C'ai prins puterea ta de mag
Din cărțile prea sfinte;
Deci cînd te simt că 'mi calci
(pe prag

Cu cîntece 'ndrăgite,
Eustau să plîng căci mă desmerd
La rostu-ți de cuvinte,
Att' de mult, încît mă pierd
Cu duhu 'n vremi nainte...

Eram copil cînd te vedeam
Cu părul nins de vreme,
Cu alții 'n șir, cînd n'așteptam
Ca glasu-ți să mă cheme,
Ci însumi calea mi-o găsiam,
Cînd ne slujai cucernic,
In casa Celui-ce-'l știam,
Că e Atotputernic...

Dar' ne-oprită-'i clipa 'n curs,
Și soartea ne 'nstrăină,

gînd dureros. O adîncă măchire sufletească i-să așezase pe inima ei nefericită! Ea ținea o epistolă în minile ei tremurînde, pe care o cetia — și săruta mereu! Din cînd în cînd o arăta micului odor care durmea liniștit, îi netezea fruntea și obrăjorii cu ea, apoi zise: „E dela tata tău!” și iarăși privi în șirele cari îi fugeau din privirea scaldată în lacrimi.

„Și el va veni acasă, — la tine și la mine!” îi mîngăia.

Dar' Alexei, sărmanul nu mai veni mai mult! — La mai multe săptămîni după această seară și noapte, să ivi un bărbat în sat. El să vedea obosit și frînt de multele năcazuri! — Și venea din războiu, o mână îi lipsea de tot și cealaltă era în legături. Inceț și de-abia venea, dinspre drum, — era „Leo cel împetrit!”

Intîia lui cale, a fost la Ana. Ajuns acolo, spuse în puține cuvinte tot ce s'a petrecut. — În vocea și spusul lui era ceva ce-ți sfășia inima, — o durere, o tristetă, o jale nemărginită!

Pe urmă desfăcu dintr'o hîrtie o năframuță aproape ruptă și murdă, unde era într'un colț un inel... pe care îl dete Anei! Ea înțelese totul...

A și știut deja, — i-să spusese din listă, — dar' nu voia și nu putea crede! Ii părea că i-să spune minciună! — La vederea inelului, — pe care-l cunoscîndă, fără de-a putea rosti un singur cuvînt — cu un strigăt stășietor de desnădejde ea căzu ca moartă! — Înflorătoarea veste, inelul, martorul mut, — și vederea nefericitului Leo — îi frînseră inima cea sincer iubitoare!

La puține zile după această scenă,

Mari lumi străine am parcurs
Cu inima senină...
Și-așa a fost că te-am lăsat:
Și-am mers să aflu pâne,
Lăsînd biserica din sat
Cu dorul ce rămâne...

Dar' iată-mă iarăși re'ntors
Din căile umbrate,
Și pot să-ți spun că multe-am
(stors

Din lacrămile-mi date;
Căci, vezi, credințele ce-am prins
Prin lumea ce-am călcat'o
Nu sunt ca focul ce-ai aprins
In școala ce ne-ai dat'o!...

Eu ție vreau azi să mă plîng,
Să-mi spovedesc amarul,
Și simt că 'n suflet mi-să string
Durerile cu — carul...
Că 'n cîinste ai îmbătrînit
Și ești deschis, ca »cartea«,
Cu care 'n veci ți-ai mîntuit
Românul neam, »cetatea«...

Mă țingui, ție mă jelesc,
Nu că mi-ar plăcea plînsul,
Ci pentru-că 'n mine simțesc
Că luptă neînvinșul:
Că-ți vād »cetatea«, de dușmani
Cu arma 'n mâni călcată,
Și-aud zicînd de-altarul tău
Că-i casă blăstămată...

Iar' tu care-ai încărîntî
In luptele mărețe,
Și neamul bine l'ai păzit
Prin scumpele-ți povețe,
In drumul tău azi ești oprit
De brațele barbare,
Ba ești bătut, ba ești scuipit
In loc de apărare!...

De-apostol fost-ai tu merit
Din veacuri stră-uitate,
Să-ți aperi neamul jăfuit,
De lifte necurate.
De fiind-că ne-ai cetit din cărți
»Că 'n hulă-'i și mărire«,
Ocara tu cu noi s'o 'mpărți:
Ca lauri de cinstire!...

Căci noi cari sincer am privit
La tine cu uimire,
Jurăm pe veci că ne-am unit
Cu tine în simțire!
Deci rugăciune să ne faci,
Cînd vei eși cu darul
Ca s'o rostim, și să ne 'mpaci:
Că sfînt ne este-amarul!...

scăpată de o viață fără de înțeles... și deplînsă de toți locuitorii micului sătuleț, fu dusă și așezată și ea în mormînt singur și primitor, departe de bunul ei Alexei!...

Astfel desparte războiul două inimi, astfel omoară pe tatăl în cîmpul luptei, pe mamă acasă, — lăsînd sute de orfani, străini și singuri în lume!

Dar' peste toate acestea lucruri lumesti, să ridică o putere divină, — este prea înaltă înțelepciune Dzească, — cu a lui bunătate nepătrunsă — pentru cei orfani și părăsiți!...

Tr. de V. E. R.

„Tovărăștia”, noua foaie economică dela Hunedoara, din care o parte a ceteritorilor nostri capătă numeri de probă — e întîmpinată cu cuvinte de laudă de ziarele române, preîntînd mult nobila ei străduință de a lucra pentru cultivarea spiritului de întovărășire economică, care dă putere și celor slabi.

Cereți numeri de probă din prea folositoarea foaie, dela editorul ei dl Vasile C. Oswald în Hunedoara—Vajdahunyad.

„Preotul.” Dl N. Moldovan, Român cu inimă curată și pătrunsă de nobilă mîndrie, — vîzînd fclul cum în zilele noastre încep să fie tractați preoții cei vrednici, cei buni, că-s prigoniti, huliți, prinși și trimiși între baionete în temniți, numai din batjocură, apoi slobozîți acasă fără a li-să găsi vre-o vină, iar unele guri murdare vorbesc despre altarele românești ca despre case în cari să coc comploturi, revoluții, etc., a scris o inspirată poezie de omagiu preotului român, pe care o publicăm cu plăcere ca vrednic omagiu marelui număr de preoți buni ce avem.

Sfînt! căci vedem la Răsărit,
La Dunărea măreață
Un neam, ce mult a fost hulit
Și coperit cu ceață.
Azi e 'nălțat și strălucit!...
Și bun îi e sorocul,
După-ce el cu arma 'n mâni
Și-a cucerit — norocul.

Hulesc și mint cei cari scornesc
C'ar fi popor în lume
Mai bun ca neamul românesc
Cu falnicul lui nume! —

Și cît timp tu vei fi 'ntre noi
Cu duhul de blîndețe,
Romănu-și are-ai săi eroi,
Virtute să-'l 'nvețe:
Să fie blînd ca chipul tîu,
Viteaz ne 'nfrînt în lupte,
Ce 'n numele lui Dumnezeu,
Cu noi porți — pe 'ntrecute!...

Nicolae Moldovan

NOUȚĂȚI

Preseara de Anul-nou la Orăștie. „Reuniunea română de cîntări din Orăștie” invită la convenirea socială împreună cu tomlolă ce o va arangia în preseara anului nou în sala hotelului »Central.«

Cine dorește să ia parte la această petrecere, să se privească prin aceasta de invitat, de oarece invitări speciale nu să fac.

Felicitările de Anul-nou la Orăștie, după dorința mai multora, să vor răsăpăra în favorul Despărțămîntului local al Asociațiunii. Să va circula o listă.

— Onorații noștri abonați sunt rugați a lua la cunoștință, că numărul viitor (de Anul nou) să trimită numai celor ce pîn'atunci și-au renoit abonamentul, ori ne-au scris că doresc foaia mai departe.

Tocmai ni-să schimbă cărțile de abonament și în cele nouă vin băgați numai cei-ce să abonează, iar' prin cele vechi nu e modru să alegem cui să trimiți pe credit și cui nu.

Binevoii dar' a grăbi cu vestirea pri-vitor la abonament!

Cutrămur de pămînt din cale-afară puternic, a fost Marți în 2 Ian. în Croația și în Stiria. Punctul unde cutrămurul a fost mai puternic, e Zagrab-ul. S'a simțit dimineața la orele 5 și jumătate și au urmat mai multe scuturături una după alta. Poporația s'a speriat grozav, că cutrămurul a fost tare. Cădea tenciuiala („văcălașul”) de pe părăți, și de pe plafon-ul caselor. Multe hoame dela case s'au prăbușit și au căzut cu zgomot pe coperișe, jos. La o casă s'a dărîmat părătele cel subțire, de foc; stația căii ferate s'a ruinat rău. La biserica catedrală s'au ivit mai multe crepături, iar' un stîlp dinlăuntru ei s'a depărtat cu 10. cm. dela locul său. Și alte semne arată, că n'a lipsit mult, pînă a urma o grozavă nenorocire în aceste locuri!

Direcțiunea gimnasiului român din Brad roagă pe toți binevoitorii acestui gimnasiu, a-și răscumpăra felicitările de Anul-nou în favorul „Mesei studenților săraci” dela acest gimnasiu.

Respinși la țărni străinătății. In Anglia s'a adus o lege nouă, cam la fel cu cea din America, prin care nu mai lasă să descălece în țara lor pe acele mii de oameni ce vin din țări străine, care nu au oare-care avere în bani gata din ce să poată trăi cîtva timp, și să nu fie siliți, ca străini în țară străină, a cerși ori a fura.

In 2 Ian. n. 1906 a intrat în putere această lege și mii de oameni aduși de corăbii, au fost oprîți la țărni și îndrumați napoi spre negurile de unde au venit. Mai ales fugari din Rusia erau mulți, și n'aveau bani, că fugiseră numai cu sufletul în oase din calea revoluției.

„Wahrungs- und Bankpolitik Ru-mäniens von 1867—1905”, este titlul unui op mai mare, pe care dl U. Traian Mihailu l-a pregătit, ca studiu asupra »politiceii monetare, bancare și bursiare a României dela 1867 pînă azi“.

Partea primă, introductivă, a acestui op, dl Tr. Mihailu a prezentat-o ea

teză de Doctorat, ca disertație de inau-gurare la înaintarea sa de Doctor, la universitatea din Strassbourg. Dl Dr. Mihailu a pregătit opul din vorbă sub supraveghierea profesorului său uni-versitar Dr. Statorius von Waltershausen, care să exprimă elogios asupra lucrării, spunînd că e o lucrare cu temeiu, care a adunat material inde-pendent și a încercat să-'l arangeze sistematic în un stîiintific.

Capitolul I. (disertația de inangu-rare) s'a tipărit pe speșele universi-tății. Opul incolo (două tomuri de cîte 800 pagini) va apare în Lipsca în primăvară.

Felicităm pe compatriotul nostru pentru frumosul succes obținut.

— Nimeni să nu intreleze a-și abona și „Foaia Interesantă” (cu 1 cor. pe an), pe lingă „Libertatea”, căci astă în ea o petrecere plăcută. Cărturarul fac un serviciu mare răspîndirii cetitului în po-por, abonîndu-o și dîndu-o eventual azi unui mîne altui cetitor din popor!

Veste urită. Din o comună frun-tașă din comitatul Bistrița-Năsăud, ni-să trimitte o știre ce ne miră tare mult.

Ci-că acum în postul Crăciunului a fost acolo o nuntă jidănească. Ji-dovul și-a măritat fata. Și a chemat la nuntă și pe cîțiva fruntași din comună, a invitat chiar pe preotul român și pe capelanul lui, că este și capelan. Firește preotul n'a mers, ca-pelanul preoțesc însă, spre marea ui-mire a întregului sat, s'a dus la nuntă jidăvească, însoțit de primarul, vice-primarul și casarul comunal, tot Ro-mâni și creștini, și au tras un chef ca la nuntă, unde au mîncat „koșer” și ceva mai bine ca la ei acasă, ba ce e culmea scandalului, capelanul s'a pus chiar la joc (în post!) cu Ji-danca mireasă!

E peste măsură urit lucrul acesta, și noi, fiind chiar la sfințele sărbători, nu publicăm de-ocamdată cu numele pe acel capelan și ortacii săi, ci arătarea ce ne-a venit nouă o vom tri-mite consistorului respectiv cu ru-gare, să-'l iee la răspundere pe ca-pelan pentru fapta lui uitată de sine, și vom reveni mai tîrziu și noi asu-pra lucrului.

Prea frumoasa năvelă „Războiul”, pe care o publicăm acum de 6 numeri, să încheie în numărul de față. Atragem luarea aminte a celor ce ar fi trecut'o cu vederea, să o cetească, că rar vor ceti ceva mai mișcător și mai frumos ca această zguduătoare năvelă, care are de scop îmblizirea inimilor celor ce așa de ușuratic să joacă cu soar-tea popoarelor și cu viețile oamenilor. Iar' stimătele noastre colaboratoare, dsoarei V. E. R., care multe foiețe ale „Libertății” le face plăcute prin traducerile dsale alese, — îi aducem vrednicite mulțumiri pentru îngrijita traducere.

Producție în Săliște. Corul învătătoresc dela școala gr.-or. din Săliște arangiază producțiune cu elevii școalei, a treia zi de Crăciun în sala festivă a școalei. Trei cîntări de cor; un dia-log și două piese teatrale. Venitul e destinat bibliotecii școlare.

Alegere de primar la Vinț. Ni-să scrie: În ziua de 30 Dec. n., a fost alegere de primar în comuna noastră Vințul-inf. De acest primariat să mai țin comunele române Șibișeni și Vur-păr. Contra candidat pus față de do-ritul Românilor încă a fost, un Ungur, care cum putea ademenea poporul nostru a vota cu el. Dureră că s'au și aflat destule uscături care au votat cu el. Rușine să le fie. S'au dat de tot 301 voturi din care Ungurul a primit 126, iar' fostul primar dl Ioan Goția, au primit 175 fiind astfel ales cu o majoritate de 49 voturi, pe cînd trebuia să aibă cu 200 voturi mai multe! Chiar și de aceia, cari în adunarea poporală dela Vinț au mărturisit înaintea deputatului Dr. C. Pop și Dr. Iuliu Maniu că la ori-ce treburi vor ținea împreună și vor sprijini nu-mai cauza română, chiar și de aceștia am văzut acum contra cauzei ro-mâne! Nu-'i bine așa fraților! Că risipin-du-ne așa, ușor ajungem la ceea-ce să zice: „Peirea ta din tine lzaiale!”

Lista viriliștilor orașului Orăștie a fost statorită în ședința dela 29 Dec. a comunității orașenești și e expusă spre vedere publică 15 zile în expediat la casa orașului. Cei intere-sați să caute de-s rămași pe ne-drept afară și să ceară, pînă la 14 Ian. n. 1906 rectificarea în calea sa.

Pilde din a lor.

— Fișpan nou, dus pe car de morți și aproape omorît la Dobrițin. —

Pân' acum Ungurii au dat numai cu ouă clocite după fișpanii numiți de guvernul Fejervary, acum au început la Dobrițin pildă nouă: să-'i toace în cap de vii!

Noul fișpan Gustav Kovács nu-mit la Dobrițin, a voit să meargă în oraș fără zgomot, fără a provoca po-porul prin aceea, că intră încungiuurat de arme. Nici n'a scris nimănui cînd sosește.

Vitejii dela Dobrițin însă, au făcut spurcate pregătiri pentru „primirea” lui. Cineva le-a dat de știre din Pesta, că noul fișpan a plecat. Îndată s'au adunat mii de oameni la gară.

Cînd fișpanul s'a arătat în ușa vagonului, învătătorul reformat Her-czeg a strigat:

— Iacă aicea-i vînzătorul, mizerabilul! — și a izbit un ou în el spre a-'l pecetlui să-'l cunoască ceialați.

Îndată au sărit pe el ca fielele sălbatece! Unul l'a prins de picior încă fiind pe trepte și l'a tras jos trîntîndu-l pe spate și făcîndu-'l să dea cu capul de fielele vagonului, apoi toți din jurul lui au început a-'l driți cu pi-coarele, a-'l izbi cu călciele, în cap, în piept, în coaste, peste tot locul!

Nenorocitul, — om bătrîn, — striga de jos: „Lăsa-ți-mă, lasa-ți-mă, că abzie îndată! Jor pe Dzeu, dar' nu mă omoriți!”

N'a folosit nimic. L'au pisat pînă abia a mai rămas sufletul în el. Cu capul spart, curgîndu-i sîngele din 3—4 rani, l'au ridicat apoi cîțiva sus pe umeri și l'au ținut, ca și mai bine să poată da în el toți cu bitele, cu petri, cu pumnii! Hainele și palaria toate zdrențe, curgeau de pe el, și părău de sînge.

Așa apoi, de jumătate mort, l'au dus și l'au trîntit pe un car ordinar de adunat mortăciuni de prin oraș, și tras de doi măgari și așa l'au dus în oraș, mai dibînd în el care cu ce ajungea. Iar' mulțimea vitează și mulțumită de astă ispravă, cînta cînte-cul lui Kossuth și Imnul național maghiar (Hymnusz-ul) în onoarea bravurei.

In oraș apoi, l'au lăsat ca slobod. Nenorocitul s'a dat jos din carul spur-cat și a vrut să fugă sub poarta unei bănci. Dar' alt rînd de viteji, inași, co-pii, au începu a da în el, pînă a căzut jos pe trotoar. Doi funcționari dela bancă au venit și l'au ridicat și l'au dus sus, chemînd ajutor de medici.

Au venit 2 doctori și i-au legat ranele multe. Două degete îi erau rupte încît au trebuit să i-le taie îndată ca să nu se invenineze mîna toată.

S'a telegrafat ministrului Kristoffy ce a pătît omul lui la Dobrițin, și că a abzis de fișpanie. Sara l'au trimis napoi pe tren, bolnav de moarte, spre Pesta.

Dobriținul sub dictatură militară!

Bravura fără gust și fără suflet săvîrșită de cșocselék-ul din Dobrițin față cu fișpanul, — să răzbuună asupra orașului întreg:

Ministrul a numit îndată comisar guvernial peste oraș pe un consilier polițial din Pesta, care va intra în oraș cu putere armată; va lua dictatura militară peste oraș, va suspenda pe căpitanul de poliție, care nici polițiști n'a trimis la gară intru apărarea fișpanului; va suspenda (șterge) autonomia orașului; toată armata stă la porunca comisariului, și dacă nu să liniștesc oamenii, să proclamă în oraș dreptul statar (lege ca în vreme de războiu, cînd ori-ce nesupunere ori crimă să pedep-sește îndată cu glonț!).

Mai mare prostie nu puteau face cei din Dobrițin, căci au dat guvernului drept a păși pe calea absolutizmului, cu aparantă de dreptate. Și după Dobrițin așa va păși și aiurea, unde i-să vor mai face împotriviri.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.		1904	1905
		11 Dec.	3 Dec. 10 Dec.
ACTIV			
80,705.697	{ 56,840.697 Reserva met. Aur 78,891.601 23,865.000 » trate Aur 32,360.000 }	111,635.236	111,251.601
3,137.397	Argint și diverse monete	1,418.772	1,413.326
52,984.269	Portofoliu Român și Strein	69,901.328	69,977.145
11,738.007	{ *)Impr. contra ef. publice 4,592.200 » » » contcurt. 19,673.266 }	23,578.086	24,265.466
11,999.630	Fonduri publice	11,999.776	11,999.776
13,641.970	Efectele fondului de rezervă..	15,075.400	15,075.400
1,713.546	» » » amortisarea imob. și mat.	2,920.477	2,920.477
5,582.437	Imobili	5,763.898	5,763.918
589.120	Mobilier și Mașini de Imprimerie	597.656	599.236
716.224	Cheltuieli de Administrațiune..	739.947	744.021
78,591.577	Depozite libere	82,981.885	81,513.765
5,067.946	Compturi curinți	8,586.508	10,032.765
18,894.496	Compturi de valori	27,180.870	27,658.521
285,362.316		362,379.839	363,215.417
PASIV			
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
18,739.974	Fond de rezervă	20,110.084	20,110.084
2,855.098	Fondul amortisării imobilelor și material	3,039.628	3,039.628
170,691.950	Bilete de Bancă în circulațiune	241,472.430	243,721.350
1,461.065	Profit și Pierderi	1,560.783	1,560.783
—	Compturi curente	—	—
1,022.652	Dobânzi și beneficii diverse	1,215.029	1,269.807
78,591.577	Depozite de retras.	82,981.885	81,513.765
285,362.316	Scomptul 5%) Dobânda 6%	362,379.839	363,215.417

Noutate!

Motor cu oleu brut

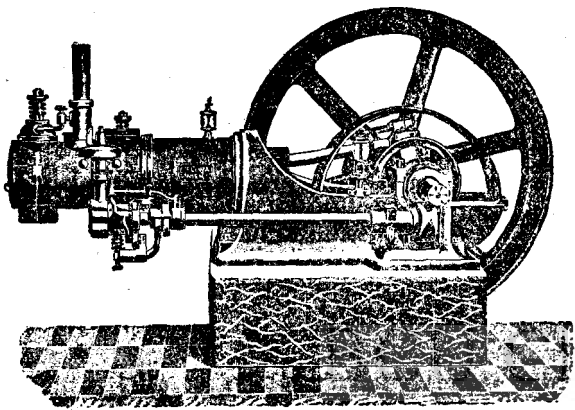
Locomobil cu oleu brut

PLEWA

Noutate!

de 20—50 HP.

de 4—40 HP.

Acest motor cu oleu brut, intreese pe toate motoarele cu oleu cunoscut până acum!

Potrivit la mînarea morilor și la trebuințe industriale; umblă fără zgomot, fără miros, și fără conturbări; nu e accelerat, nu ruinează, ori-cine-l poate manipula și consumă foarte puțină materie arzătoare: 30—40 decagr. pe oară, la o putere de cal, la deplină îngrunare. Oleu brut să poate căpața în ori-ce fabrică de oleu, fără nici o controlă finanțască.

Atît despre oleurile brute cît și despre ori-ce altfel de motoare, — binevoește a cere catalog.

Adresa: **DÉNES B., Budapesta** VI. Váci körút Nr. 61

6—6

A V I Z.

Subscrisul fiind recercat din partea unor părinți din jurul Orăștiei unde este lipsă de cantori în biserică, ca să le instruez copiii în cîntările bisericesti, anume: cele 8 glasuri și rînduiala sft. liturgii: dar fiindcă pentru 1—2 nu sã răsplătește osteneala fiind prețului numai 20 coroane de persoană.

Din acest motiv păsesc cu rugarea cătră onorata preoțime și inteligență din acest ținut ca să binevoiască a îndemna pe părinții copiilor cari au trecut prin școala primară și voesc a-i ținea la economia cîmpului să participe la acest curs de iarnă și să învețe cîntările bisericesti sus descrișă spre lauda și mărirea lui Dzeu și chiar interesul său. — Acest curs să va începe cu 1 Ian. 1906 st. v. și va dura 3 luni până la 1 Aprilie 1906.

Orăștie, 16/29 Dec. 1905.

Cu distinsă stimă
George Forrașiu,
inv. pens.

1—2

Morar!

Să caută un morar bun, cu pricere și praxă la conducerea unei mori mînată cu motor cu benzină în comuna Vaidei (lîngă Orăștie).

Are lumină, lemne și cost, dela moară și plată după înțelegere. — A să adresa la

IOAN BALANU
2—2 în Vaidei (p. Szászváros)

Un harnic Comis

mai matur, află imediat apri-care, sub condițiuni favorabile, la firma

IOAN COMȘA & FIU, Seliste.

Salar, după împrejurări, și până la 100. Cor. lunar, plus întreținere și locuința.

IOAN COMȘA & FIU
2—2 SELIȘTE

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN:

IOAN NIÇA.

Ar ad, József főherceg-ut 1 sz.
(lîngă „Victoria“).

Fabrica de cahale din Barul-mare.

A nagybaári agyagipar-Vállalat.

Cei-ce vă zidiți case nouă ori vă renovați pe cele vechi, — nu întrelăsați a vă procura în ele **sobe de cahale** în chipul celei aci tipărite, că-s cele mai bune și cele mai moderne! O sobă de cahale încălzită odată bine, ține căldura două și trei ore, fără alt foc, și casa totdeauna e plină de o căldură plăcută, domoală!

O astfel de sobă e și podoabă în casă, ca o mobilă frumoasă!

Fabrica dela Barul-mare, face admirabile sobe de acestea!

Depozit mare de atari sobe să află la dl **Ioan Lăzăroiu**, comerciant în Orăștie.

Indemnăm pe toți Românii a să adresa dlui **Ioan Lăzăroiu**, care mijlocește trimiterea sobelor dela fabrică, cu prețuri încă mai favorabile decît dela fabrica însăși, avînd dsa cele mai bune legături cu fabrica!

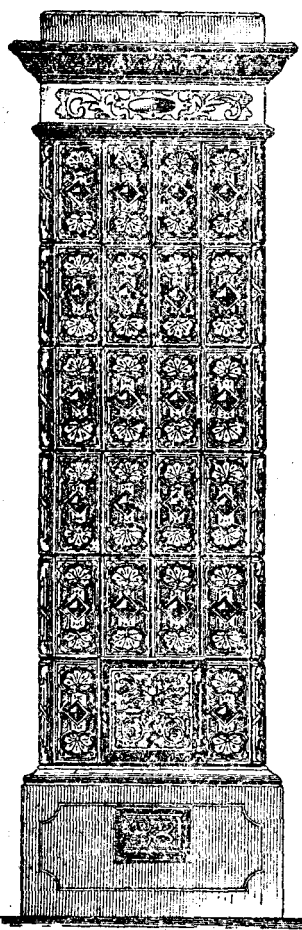
Faceți probă cu o atare sobă Azi toate casele mai bune, pun atari sobe. Și toți sunt foarte mulțumiți cu sobele primite prin dl **Ioan Lăzăroiu**, comerciant din Orăștie (Szászváros).

Cei-ce doresc a să adresa direct firmei, adresa e aceasta:

„A nagybaári agyagipar-vállalat“

Nagy Baár, u. p. Puj.

6—

A apărut:

LUCIAN BOLCAȘ

„Năvăliri barbare“

Nuvelă.

* „Luceafărul“

1—2

Institut tipografic și de editură — Budapesta.

*

Să poate comanda dela autor:
Budapesta VII. Izabella tér 3.
Prețul 1 Cor. + 10 bani post-porto.

Cumpăr

piei de vită, piei de cal
și piei de vitel, — cum și
scoartă de stejar și scoartă
de brad, — cu preț bun!

Arthur Schmidt

pielar

în Orăștie (Schmiedgasse).

1—3

Un candidat de avocat

află aplicare din 15 Ianuarie sau 1 Februarie a. c. în cancelaria subscrisului.

Condițiile conform învoierei.

Dr. Augustin Străitaru

1—2

advocat.

Hațeg. — Hátszeg.

ANUNȚ

Casele din Abrudsat ale fostei proprietară **Iuliana Vasii**, să vînd din mână liberă. Informațiuni să pot primî dela

GEORGE BALTA.

Înainte de întrebuițare.

După întrebuițare.

Conținutul medicamentelor de mai jos sunt folosite de cei mai renumiți profesori și medici și sunt recunoscute de cele mai bune.

Demeter soluț. kalisulfogujacol,

contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarrului, astmei, greutății de respirat, lungeorii și tusei săci.

Vindecă sigur și repede.
Prețul 2 cor.

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, recelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scintiturilor. Cele mai bătrîne boale le vindecă. Prețul 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomach, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarrul, și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgîrciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea singelui. Prețul 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc excelent pentru curățirea singelui la sifilis, morburile tînetelor. 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morhuri, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului numai decît să comandeze Laxbonbons, zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul 80 fileri.

Cornel Demeter,
apotecar în Orăștie,
(Szászváros), apoteca Vlad,
(lîngă collegium).

6—

„THE STANDARD“

FONDATĂ ÎN ANUL 1825.

Efectuește

asigurări pe viață pe lîngă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual K. 32,000.000— Dividende solvite K. 170,000.000—

Avere proprie „ 260,000.000— Despăgubiri de viață „ 520,000.000—

Agentură generală pentru Transilvania: Cluj, Str. Ferencz-József 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Str. Kossuth-Lajos 4 în palatul Standard (Casa proprie).

Centrala generală: **Edimburg** (Anglia).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental, edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm îndeosebi dlor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectorice cu deslușiri gratuite